

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Asseret Yéméh Téchouvah 2022

Souguia n° 71

ת"ס

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Ha'ossek Bamitsva Patour MinHamitsva

Cette semaine nous commençons la Souguia fondamentale de celui qui accomplit une Mitsva est Patour de faire une autre Mitsva. Ce sujet trouve sa source dans la Guemarra de Soukka, mais se retrouve à plusieurs endroits du Chass et nous devons définir quels cas sont concernés.

Après avoir étudié la source dans la Guemarra, nous verrons un premier point qui traite de la Mah'loket Richonim, si ce Ptour concerne même les cas où il est possible de faire les deux Mitsvot.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאת מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du mercredi 28 sept 2022

L'étude aujourd'hui est dédiée pour
la Réfouah chéléma de Chimon ben Juliette

1. Les sources dans la Guemarra

Relever les conclusions des Rachi indiqués

הישן תחת המטה פרק שני סוכה כה.

ודפנא: מתני' שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה: גמ' מה"מ דת"ר¹ בשבתך בביתך פרט לעוסק במצוה ובלכתך בדרך פרט לחתן מכאן אמרו² ההכונס את הבתולה פטור ואת האלמנה חייב מאי משמע אמר רב הונא כדרך מה דרך רשות אף כל רשות לאפוקי האי דבמצוה עוסק מי לא עסקינן דקאזיל לדבר מצוה וקא אמר רחמנא ליקרי אם כן לימא קרא בשבת ובלכת מאי בשבתך ובלכתך בלכת דידך הוא דמיחייבת הא בלכת דמצוה פטירת אי הכי אפילו כונס את האלמנה נמי כונס את הבתולה טריד כונס אלמנה לא טריד וכל היכא דטריד ה"נ דפטור אלא מעתה טבעה ספינתו בים דטריד הכי נמי דפטור וכי תימא ה"נ³ ודהאמר ר' אבא בר זבדא אמר רב אבל חייב בכל המצות האמורות בתורה⁴ חוץ מן התפילין שהרי נאמר בהן פאר הכא טריד טרידא דמצוה התם טריד טרידא דרשות⁵ והעוסק במצוה פטור מן המצוה מהכא נפקא מהתם נפקא דתניא⁶ ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וגו' אותם אנשים מי היו נושאי ארונו של יוסף היו דברי ר' יוסי הגלילי

מתני' שלוחי מצוה. הולכי בדרך מצוה כגון ללמוד תורה ולהקביל פני רבו ולפדות שבויים: פטורין מן הסוכה. ואפי' בשעת חנייתן: גמ' בשבתך צניק פרט לעוסק במצוה. שאינו חייב בקריאת שמע ולקמן מפרש

מאי משמע: וצניק בדרך פרט לחסן. ואע"ג דהוא נמי במצוה טריד איצטריכי להו תרי קראי דאי הוה כתיב מד כיון דמתן לאו צהדיא כתיב בקרא הוה אמינא לא פטר הכתוב אלא טורח ועושה מלכת מצוה צידים או מהלך למצוה אבל חתן שהוא יושב וצטל ואינו עוסק אלא טריד במחשבת בעילה לא פטר הכתוב הלכך מקרא יתיירא אשמעינן דפטור מק"ש דטריד במחשבת בעילה: מאי משמע. מהני קראי פרט למצוה: כי דרך. הולך בדרך סחורה: מי לא עסקינן כו'. וכי איך יכול לכלול במקרא דרך מצוה עם הרשות והא דרך סחמא כתיב ומשמע נמי דרך מצוה וקאמר רחמנא ליחייב לקרות: אם כן. דצדך מצוה נמי קאי לכתוב בלכת בדרך: טריד. לכו טריד במחשבת בעילה ומסתברא כי פטריה קרא משום טרידא פטריה⁶ ואינו יכול לעסוק בשנים כאחד: כונס אלמנה לא טריד. ויכול לקיים את שתייהן: אי משום טרידא כו'. האי דפריך משמע ליה דטרדתו פוטרתו לפי שאינו יכול לכוון את לבו והלכך אפי' טבעה ספינתו דטריד צצערו ליפטר: שנאמר צן פאר. כלקמן [ע"ב] ואכל לאו צר פאר הוא וכשמתפאר מראה צעמנו שאינו אכל: חסן טריד טרידא דמצוה. ואשמעינן קרא דלא מיחייב להסיר דעתו ממחשבת מצוה ראשונה צצביל זו הצאה עליו אלא יעסוק צראשונה וימן לכו להיות צקי צדבר: טרידא דרשות. שאף על פי שהוא חייב לנהוג צבילות של נעילה רחילה וסיכה להראות כבוד מתו אינו חייב להצטער:

כה: הישג תחת המטה פרק שני סוכה

ר"ע אומר מישאל ואלצפן היו שהיו עוסקין בנדב ואביהוא ר' יצחק אומר אם נושאי ארונו של יוסף היו כבר היו יכולין ליטוהר אם מישאל ואלצפן היו יכולין היו ליטוהר ⁶אלא עוסקין במת מצוה היו "שחל שביעי שלהן להיות בערב פסח שנאמר ו'ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ביום ההוא אין יכולין לעשות הא למחר יכולין לעשות צריכא דאי אשמעינן התם משום דלא מטא זמן חיובא דפסח אבל הכא דמטא זמן ק"ש אימא לא צריכא ואי אשמעינן הכא משום דליכא כרת אבל התם דאיכא כרת אימא לא צריכא גופא א"ר אבא בר זבדא

שמעינן מינייה דעוסק במצוה פטור מן המצוה שהרי נטמאו במתיהן שצעה ימים לפני הפסח ואף על פי שטומאה זו תעכב על ידם אכילת פסחיהן אלמא מצוה קלה הבאה לידך אינך צריך לדחותה מפני חמורה העתידה לבא: **דלא מטא זמן חיובא.** כשנטמאו עדיין לא הגיע זמן אכילת פסח: **אבל** קרית שמע דמטא זמן חיובה צתוך החופה והוא ראוי לכך אימא ליחייב: **אבל** פסח דכרת הוא אימא לא. יטמאו צמת כל שצעה לפני הפסח: **צריכא.** למיכתב ציוס ההוא לאשמעינן דנטמאו תוך שצעה דעוסק במצוה פטור מן המצוה:

כו. הישג תחת המטה פרק שני סוכה

הולכי דרכים ציוס פטורין מן הסוכה ציוס. דכתיב

העוסק במצוה פטור מן המצוה ת"ר ⁶:הולכי דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה הולכי דרכים בלילה פטורין מן הסוכה בלילה וחייבין ביום הולכי דרכים ביום ובלילה פטורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה הולכין לדבר מצוה פטורין בין ביום ובין בלילה כי הא דרב חסדא ורבה בר רב הונא כי הוו עיילי בשבתא דרגלא לבי ריש גלותא הוו גנו ארקתא דסורא אמרי ⁶אגן שלוחי מצוה אגן ופטורין ת"ר

צוקות תשצו⁶ כעין ישיבת ביתו כשם שכל השנה אינו נמנע מלכת צדוך בסחורה כך כל ימות החג שאינו יוס טוב לא הנריכו הכתוב למנוע: **הולכים לדבר מצוה פטורין ציוס ובלילה.** אף על פי שאין הולכין אלא ציוס ומשום דטרודים ודואגים במחשבת המצוה ובתיקוניה פטורין מן המצוה: **שלוחי מצוה אגן.** שצאנו לשמוע הדרשה ולהקביל פני ריש גלותא: **ארקתא.** על שפת הנהר:

Programme du jeudi 29 sept

L'étude aujourd'hui est dédiée pour
la Réfouah chéléma de Chimon ben Juliette

2. Lorsqu'il est possible d'accomplir les deux Mitsvot

Les Richonim sont en Mah'loket si le P'tour concerne même les cas où il est possible de faire les deux Mitsvot. Voir la preuve de Tosfot

תוספות מסכת סוכה דף כה עמוד א

שלוחי מצוה - הולכי בדבר מצוה כגון ללמוד תורה או להקביל פני רבו ולפדות שבויין פטורין מן הסוכה ואפילו בשעת חנייתן כך פי' בקונטרס וכן משמע בגמרא דקאמר הולכי לדבר מצוה פטורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה ומשמע אף על פי שאין הולכין אלא ביום דאי דאזלי ביממא ובלילה אפי' לדבר הרשות נמי פטירי כדקתני בברייתא ועוד עובדא דרב חסדא ורבה בר רב הונא דגנו ארקתא דסורא ותימה אם יכולין לקיים שניהם אמאי פטורין דאטו אדם שיש לו ציצית בבגדו ותפילין בראשו מי מיפטר בכך משאר מצות ובפ' אין בין המודר (נדרים ד' לג:) גבי המודר הנאה דמחזיר לו אבידתו אף על פי דמהני ליה פרוטה דרב יוסף משום דלא שכיחא ואי כל זמן שאבידה בביתו מיפטר מלמיתב ריפתא לעני אם כן שכיחא היא אלא ודאי לא מפטר אלא בשעה שהוא עוסק בה כגון טלית של אבידה ושוחחה לצורכה או בהמה שנותן לה מזונות דלא שכיחא שבאותה שעה יבא עני לשאול ממנו וצריך לומר דהכא נמי איירי בכי האי גוונא דאי מיטרדי בקיום מצות סוכה הוו מבטלי ממצות.

שם מסכת סוכה דף י עמוד ב

שלוחי מצוה אנן - וכגון שהיו מתבטלים מן המצות אם היו מחזרין אחר סוכה אחרת.

רא"ש מסכת סוכה פרק ב סימן ו

[...] וצריך לומר דהכא נמי איירי בכה"ג שאם יש לו לחזור אחר סוכתו לצורך הלילה יבטל ממצותו ביום.

רא"ה מסכת סוכה דף כו עמוד א

והולכי לדבר מצוה פטורין בין ביום בין בלילה. והוא שיהיה ענין שאם יתעכבו לישיב בסוכה יתבטלו מאותה מצוה.

בית הבחירה למאירי מסכת סוכה דף כו עמוד א

כותבי ספרים תפילין ומזוזות הם ותגריהם ותגרי תגריהם וכל העוסקים במלאכת שמים כגון מוכרי תכלת ודומיהן פטורין מקריאת שמע ומן התפילה ומן התפילין ומכל המצות האמורות בתורה שהעוסק במצוה אפי' בקלה פטור מן המצוה אפי' בחמורה כל שאי אפשר לו לקיים את השניה אלא בקצת בטול של ראשונה כמו שביארנו ממה שכתבנו למדת ששמועות אלו כלם מסכימות לדעת שהעוסק במצוה פטור מן המצוה וקצת גדולי הראשונים כתבו בחבוריהם דברים שלא נראו לנו:

חידושי הריטב"א מסכת סוכה דף כה עמוד א

מתניתין שלוחי מצוה פטורים מן הסוכה. פי' משום דעוסק במצוה פטור מן המצוה ומייתי לה בגמרא מקרא, ותימה דהא ודאי לא אמרו העוסק במצוה פטור מן המצוה אלא בשאי אפשר לקיים שתיהן, כי בעודו בסוכה או שמניח תפילין או שמתעטף בציצית או שיש(י') מזוזה בפתחו אין לפטרו מכל המצות, ומה שאמרו בשומר אבידה שפטור מלתת פרוטה לעני היינו בשעה שמנערה ומטפל בה והיינו דאמרין ופרוטה דרב יוסף לא שכיחא כדפרישית בדוכתה, וכיון דלא מיפטר אלא בעודו עוסק במצוה זו למה לי קרא פשיטא למה יניח מצוה זו מפני מצוה אחרת, וי"ל דהא קמ"ל דאפילו בעי להניח מצוה זו לעשות מצוה אחרת גדולה הימנה אין הרשות בידו סד"א איפטורי הוא דמיפטר מינה אבל אי בעי למשבק הא ולמיעבד אידך הרשות בידו, קמ"ל דכיון דפטור מן האחרת הרי היא אצלו עכשיו כדבר של רשות ואסור להניח מצותו מפני דבר שהוא של רשות, ועוד למדנו הכתוב דאע"ג דאיכא עליה מצוה קבועה לזמן ודאי כגון קריאת שמע ושחיטת הפסח וקודם לכן באת לו מצוה אחרת שתבטל מן האחרת אם יתחיל בה, רשאי הוא להתחיל בזו שבאה לידי עכשיו ואם יבטל מן האחרת יבטל, ואינו חשוב פורק עצמו ממנה כשפורקה מעליו מחמת דבר מצוה, שאין חיוב המצוה עליו עד שיגיע זמנה וראשונה קודמת, כנ"ל.

Programme du dimanche 2 oct

*L'étude aujourd'hui est dédiée pour
la Réfouah chéléma de Chimon ben Juliette*

Etudier les preuves des Richonim suivants contre Tosfot

הגהות אשרי מסכת סוכה פרק ב סימן ו הגהה א

אבל בא"ז חילק דכל העוסק במצוה בידיו או ברגליו כגון משקה בהמת אבידה או מאכילה מיפטר בהיא שעתא למיתב פרוטה לעני אף על גב דאפשר לקיים שניהם וכן לובש תפילין או מתעטף בציצית פטור בשעה שהוא לובש או מתעטף אבל אחר שהשקה או נתעטף בציצית או לבש תפילין חייב ואין זה קרוי עוסק במצוה וכן רב חסדא ורבה בר רב הונא דהוו גנו ארקתא דנהרא אף על פי שהיו יכולין ללכת לסוכה פטורין משום דהואיל שהיו הולכים לדבר מצוה ועדיין לא הגיעו לשם הוי כמוליך אבידת בהמה להשקות דפטור. מא"ז:

ר"ן על הרי"ף מסכת סוכה דף יא עמוד א

שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה. פרש"י ז"ל אפי' בשעת חנייתו והכי משמע בגמ' דאמרינן הולכין לדבר מצוה פטורין בין ביום ובין בלילה ומשמע אף על פי שאין הולכין אלא ביום דאי אזלי ביממא ובליילא אפילו לדבר הרשות נמי פטורי כדקתני בברייתא:

ואיכא למידק אם יכולין לקיים את שתיהן אמאי פטורין דאטו מי שיש לו ציצית בבגדו ותפילין בראשו מי מפטר משאר מצות הא ודאי לא וה"נ מוכח בפרק אין בין המודר דאמרינן התם [דף לג ב] המודר הנאה מחבירו מחזיר לו אבדתו אף על גב דמהני ליה פרוטה דרב יוסף משום דלא שכיח ואי כל זמן שאבדה בידו מפטר מליתן ריפתא לעניא הא ודאי שכיחא טובא אלא על כרחין לא מפטר אלא שעה שהוא עוסק בה כגון טלית של אבדה ששטחה לצרכה או בהמה שנותן לפניה מזונות דלא שכיח שבאותה שעה יבא עני וישאל ממנו לפיכך העלו בתוספות דלא פטורי אלא היכא שאם יקיימו מצות סוכה יבטלו ממצותיהן ואמרינן בגמרא [דף כו א] דרב חסדא ורבה בר רב הונא כי הוו עיילי לשבתא דריגלא לבי ריש גלותא הוו גנו ארקתא דסורא ואמרי אגן שלוחי מצוה אגן ופטורין בכה"ג נמי הוא דאי מטרדו בקיום מצות סוכה הוו מפגרי ממצותן.

ולא נ"ל כן דפשטא דמילתא לא משמע כן וה"נ אמרינן **בגמרא [דף י ב]** דרב חסדא ורב הונא איקלעו לבי ריש גלותא ואגנינהו רב נחמן בסוכה שמופלגין נויה ממנה ד' ואמרי ליה אגן שלוחי מצוה אגן ופטורין ופרש"י ז"ל להקביל פניו של ראש גולה דחייב אדם להקביל פנו רבו ברגל ולא אהדרו ליה דסוכה כשרה לדעתיהו כלל דהא אמר להו רב נחמן הדריתו בכו משמעתיכו ולא משמע דלהוי מפגרים מראיית רבן ברגל אי הוו מהדרי למגנא בסוכה כשרה **ועוד מדאמרינן [ברכות טז א]** חתן פטור מקריאת שמע עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה ואם איתא דביכול לקיים את שתיהם מיחייב נימא דאיבעי ליה ליתובי דעתיה כדאמר [כאן דף כה ב] גבי אבל וליקיים תרויהו ולא מצית אמרת דלא מצי ליתובי דעתיה דהא תנן חתן אם רצה לקרות לילה הראשון קורא **ובפרק היה קורא [דף יד ב]** נמי אמרינן החופר כוך למת פטור מק"ש ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה ובדאי דרכן של חופרין דבתר דמחו בה טובא מיפשי פורתא והדרי ומחו ובעידנא דמיפשי למה הוא פטור (לתת פרוטה לעני העומד אצלו) ובדאי דהחופר כוך למת כדרכו שנינו ובפרק מי שמתו [דף יח א] נמי תניא המשמר את המת אף על פי שאינו מתו פטור מק"ש ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה והא משמר ודאי אפשר לו לקיים כמה מצות ולמה אמרו פטור

לפיכך נ"ל דהעוסק במצוה פטור מן המצוה אף על פי שיכול לקיים את שתיהן וההיא דנדירים לא מוכחא מידי דודאי בשעה שהאבדה משומרת בתיבתו לא מפטר דעוסק במצוה אמרינן ולא מקיים מצוה ומי שאבדה אצלו אף על פי שהוא מקיים מצוה אינו עוסק בה אלא בשעה שמנערה לצרכה ובההיא שעתא ודאי פטור למיתב פרוטה לעני אף על פי שאפשר לקיים את שתיהן ולחזור לנערו אלא בההיא גוונא לא שכיח והיינו טעמא דמדפטר רחמנא חתן אף על גב דאפשר ליה ליתובי דעתיה ולקיים את שתיהן וכדכתיבנא ילפינן כל שהוא עוסק במלאכתו של מקום לא חייבתו תורה לטרוח ולקיים מצות אחרות אף על פי שאפשר:

ומיהו מודינא ודאי שכל שאינו צריך לטרוח כלל אלא כדרכו במצוה ראשונה יכול לצאת ידי שניהם דבכה"ג ודאי יצא ידי שתיהן ומהיות טוב אל יקרא רע ומש"ה פרכינן בגמרא [דף כה ב] עליה דרבי אבא בר זבדא אמר רב חתן ושושביניו פטורין מן הסוכה וליכלו בסוכה וליחדו בסוכה דאע"ג דהעוסק במצוה פטור מן המצוה אפ"ה אין דרך המשמחין לשמח חתן וכלה בחופה בלבד אלא אף בחדרים ובעליות ובסוכה משמחין אותן ומש"ה פרכינן דכיון דכי ארחייהו מצוה עבדי יצאו ידי שתיהן ומיהו כל שצריך לטרוח פטור ומש"ה רבנן דהוו שלוחי מצוה הוו גנו חוץ לסוכה דכל זמן שליחותן עוסקים במצוה מיקרו ולא היו חייבים לקיים מצות סוכה:

Programme du lundi 3 oct

*L'étude aujourd'hui est dédiée pour
la Réfouah chéléma de Chimon ben Juliette*

Comment le Rama et le Beit Yossef sont-ils possek entre Tosfot et le Ran ?

טור אורח חיים הלכות תפילין סימן לח

וכותבי ספרים תפילין ומזוזות הם ותגריהם ותגרי תגריהם וכל העוסקין במלאכת שמים פטורין מק"ש ומתפלה ומתפילין ומכל המצות:

בית יוסף אורח חיים סימן לח

ח וכותבי ספרים תפילין ומזוזות הם ותגריהם וכו'. שם (כו.) אמר רבי חנינא בן עקיבא כותבי ספרים תפילין ומזוזות הם ותגריהם וכל העוסקין במלאכת שמים לאתווי מוכרי תכלת פטורים מק"ש ומן התפילה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה לקיים דברי רבי יוסי הגלילי שהיה אומר כל העוסק במצוה פטור מן המצוה וצריך לומר דבשעה שהן עוסקין במצות דוקא דקאמר שלא יפסיקו ממצותן כדי לעשות מצוה אחרת אבל בשעה שאינם עוסקין במצותן הרי הן כשאר כל אדם וחייבים בכל המצות וכמו שכתבו שם התוספות (סוכה י: ד"ה שלוחי) והרא"ש (פ"ב סי' ו) והרב רבינו ניסים (יא. ד"ה ואיכא) גבי הא דתנן שלוחי מצוה פטורים מן הסוכה ולפי מה שכתבו הם ז"ל שם היינו דוקא כשהוא בענין שאם יניחו תפילין או יקראו ק"ש או יקיימו אחת משאר המצות תבטל המצוה שהם עוסקים בה כגון שאדם אחד רוצה לפרוש בים או בשיירא עכשיו ורוצה לקנות תפילין או תכלת ואי אפשר לו להמתין עד שהסופר או התגר יקיים המצוה הבאה לידי אבל אם אפשר לו להמתין יעשה הסופר או התגר מצוה הבאה לידי אם היא מצוה עוברת ואחר כך יחזור לכתוב ספרים תפילין ומזוזות או למכרן וכן כתב רבינו ירוחם (ני"ג סוף ח"ג קה.) על ברייתא זו ודוקא כשמתבטל ממצותן בשעה שיתעסקו במצוה אחרתא****: אבל אין כן דעת הרב רבינו ניסים** (שם יא. ד"ה ואיכא) שהוא כתב שם שהעוסק במצוה פטור מן המצוה אף על פי שהוא יכול לקיים את שתיהם לפי שכל שהוא עוסק במלאכתו של מקום לא חייבתו תורה לטרוח ולקיים מצות אחרות אף על פי שאפשר ומיהו מודינא ודאי שכל שאינו צריך לטרוח כלל אלא כדרכו במצוה ראשונה יכול לצאת ידי שניה דבכהאי גוונא ודאי יצא ידי שתיהן ומהיות טוב אל יקרא רע עכ"ל וכדברי הרב רבינו ניסים כתוב שם בהגהת אשיר"י (סי' ו) בשם אור זרוע (ח"ב סי' רצט) [...]

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן לח סעיף ח

כותבי תפילין ומזוזות הם ותגריהם ותגרי תגריהם וכל העוסקים במלאכת שמים, פטורים מהנחת תפילין כל היום, זולת בשעת ק"ש ותפלה.

הגה: ואם היו צריכים לעשות מלאכתן בשעת ק"ש ותפלה, אז פטורין מק"ש ותפלה ותפילין. דכל העוסק במצוה פטור ממצוה אחרת אם צריך לטרוח אחר האחרת, אבל אם יכול לעשות שתיהן כאחת בלא טרוח, יעשה שתיהן (הגהת אשרי בשם א"ז ור"ן פ' הישן).

מגן אברהם סימן לח ס"ק י

צריך לטרוח. כגון שלוחי מצוה לטרוח לישן בסוכה וכן המשמר המת פטור מכל המצות אף על פי שיכול לקיים כל המצות וחופר קבר אף על פי שנח מעט פטור אבל שומר אבידה בשעה שהיא מונחת בתיבתו אף על פי שהוא עושה מצוה לא מקרי עוסק במצוה וכן גבי חתן דפריך ולחייב בסוכה כיון שאין דרך המשמחי לשמח בחופה בלבד אלא אף בחדרי ועליות וכיון דכי אורחיהו מצוה עבדי יעשו שתיהן ומשני אין שמחה אלא בחופה [כ"ז דברי הר"ן] וצ"ל דכ"ז מיירי שכבר התחיל לכתוב קודם שהגיע זמן ק"ש אבל משהגיע זמן ק"ש אסור להתחיל לכתוב כמ"ש סי' ע"ב ס"ב ועס"ס תרפ"ז:

משנה ברורה סימן לח ס"ק כד - כט

(כד) ותגריהם - אף שמרויחין מזה ודוקא אם עיקר כוונתם כדי להמציאן למכור למי שצריך להם אבל אם עיקר כוונתם רק להשתכר לא מיקרי עוסק במצוה [מ"א]:
(כה) ותגרי תגריהם - הקונים מן הקונים למכור על יד על יד:
(כו) צריכים וכו' - כגון שנזדמן לו קונה שרוצה לקנות סת"ם והקונה רוצה לפרוש בים או בשיירא עכשיו ואי אפשר לו להמתין עד שהסופר או התגר יקיים מצוה אחת שבאה לידו כגון הנחת תפילין או ק"ש וה"ה שאר כל המצות ע"כ מותר לכתוב ולמכור לזה אף על פי שע"ז יעבור זמן המצוה [לבוש] ועי' בבה"ל:
(כז) אז פטורין וכו' - ומיירי שכבר התחיל לכתוב קודם שהגיע זמן ק"ש אבל משהגיע הזמן אסור להתחיל לכתוב כמ"ש סי' ע"ב ס"ב כ"כ המ"א אכן לפי מה שציירנו מתחלה בשם הלבוש שהקונה צריך לעבור בים או בשיירא וא"א לו להמתין עד שהסופר יקיים ק"ש ותפלה פשוט דלכו"ע מותר הסופר לעשות לו מלאכתו אם הוא משער שישאר לו זמן לקרות ואם יוכל לקרוא פרשה אחת מקודם יקרא:
(כח) דכל העוסק וכו' - ודוקא עוסק במצוה כגון בשעה שהוא לובש התפילין או עוסק בתיקוני האבידה כגון לשוטחה לצורכה או להשיבה לבעליה וכל כה"ג אבל בשעה שהוא מקיים מצוה כגון שהוא כבר לבוש תפילין או שומר אבידה שהיא מונחת כבר בתיבתו וכל כה"ג אף על פי שהוא מקיים מצוה איננו עוסק במצוה ולא מיפטר ממצוה אחרת ע"ז ועיין בבה"ל שביארתי יותר:
(כט) אם צריך וכו' - ר"ל ואפילו אם ע"ז לא יתבטל המצוה הראשונה ואפילו אם המצוה השניה יותר גדולה כיון שכבר התחיל לעסוק בראשונה [או"ז וריטב"א]:

OPTIONNEL

ביאור הלכה סימן לח סעיף ח

אם צריך לטרוח - עיין במ"ב וכן כתב הר"ן ואף דהתוספות והרא"ש ורי"ו מחמירין בזה מ"מ משמע מהב"י והרמ"א דמסכימים להלכה להר"ן והג"א בשם או"ז מפני הראיות העצומות שהביאו לזה וכן המ"א הביא בשם הה"מ שהרמב"ם והגאונים ג"כ סוברים דפטור אפילו ביכול לקיים שתיהן וטעם הדבר כתב הר"ן לפי שכל שעוסק במלאכתו של מקום לא חייבתו תורה לטרוח ולקיים מצות אחרות אף על פי שאפשר לו ולכן המשמר את המת פטור מתפילין ומק"ש ומכל המצות אף על פי שיכול אז לקיים כמה מצות וכן החופר קבר למת פטור מכולם אף על פי שנח מעט שגם בשעת נוחו נקרא עדיין עוסק במצוה שע"ז יתחזק כוחו לחזור ולחפור ולכן הוא פטור אז אף על פי שיכול אז לתת פרוטה לעני העומד אצלו אבל מי שלבש בתפילין אף על פי שמקיים מצוה אינו נקרא עוסק במצוה להפטר מכל המצות אלא בשעה שלובשן אבל לא אח"כ וכן לענין משמר אבידה וכמו שכתבתי במ"ב כ"ז מתבאר מדברי הר"ן ואו"ז ומש"כ הרמ"א אבל אם וכו' בלא טורח ר"ל שאינו מוסיף טרחה כלל בשביל מצוה השניה אלא טורח אחד לשתיהן וכדרכו במצוה הראשונה יכול לצאת ידי שתיהן אז בודאי יראה לצאת ידי שתיהן דמהיות טוב אל יקרא רע כן כתב הר"ן שם ומהראיה שהביא שם ע"ז מהגמרא משמע דחייבא הוא מצד הדין דאל"ה לא מקשי הגמרא שם מידי ועיין:

Biographies:

מהר"ם אלשקר - Maharam Elachkar

Rabbi Moshe Ben Itshak Elachkar est né en 1466 en Espagne, et a émigré avec la grande vague d'exils en 1492. Il s'installe d'abord en Tunisie puis en Grèce, puis est nommé Dayan au Caire en 1522. Enfin, il fait son Alya et réside à Jerusalem jusqu'à la fin de sa vie en 1542.

Il fut était un éminent érudit parmi les Rabbanim contemporains, et ses opinions étaient tenues en estime dans tout l'orient et même en Italie. Dans son Responsa, apparaissent les multiples échanges avec les Grands de sa Génération. Son ouvrage prend une place importante, notamment pour les noms géographiques dans les écrits rabbiniques et dans les actes de divorce.

חווות יאיר - H'avot Yaïr

Rabbi Yaïr Haïm ben Moshé Shimshon Bacharach (le nom Yair a été ajouté après une maladie) est né en 1638 à Lipnik en Moravie, et décédé en 1702. Possek majeur du 17ème siècle, il a étudié dans différentes Yeshivot en Allemagne et a eu de nombreux postes de direction, malgré les nombreuses difficultés rencontrées dans sa vie. Il vécut d'abord à Coblenz, puis le reste de sa vie à Worms et Mayence

Dans son Responsa le Havot Yaïr, sa grandeur en Torah est clairement visible, tant dans ses approfondissements dans un large horizon de sujets, que ses connaissances dans la Kabala. Il est considéré comme une source principale concernant les minhagim (coutumes) de la région et de l'époque.

Liste des 71 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot de Brah'ot			Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot 10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Mééin Chaloch	14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen 18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisin (1) 25. Pat Kisin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin 42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'	Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2) Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim Pessah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes
Souguiot générales			
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera 53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o	54. Mitsvot lav lihanot nitanou 55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama	57. Zerizim makdimim lemitsvot 71. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva	Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte Roch Hachana 35. Les trois Livres
Chabbat – Meleket Mah'chevet			
59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven	65. 66. 67. 68. Psik Réchek	69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah	Soukot 36. Mitstaer 71. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva

Bon Limoud sur Matmidim